

Araştırma Makalesi

Ahlaki Uzaklaşma Ölçeğinin Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışması

The Validity And Reliability Study Of The Scale Of Moral Disengagement

Emre Burak EKMEKÇİOĞLU Araştırma Görevlisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İ.İ.B.F., İşletme Bölümü emre.ekmekcioglu@hbv.edu.tr https://orcid.org/0000-0001-6344-9735	Enver AYDOĞAN Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İ.İ.B.F., İşletme Bölümü, enver.aydogan@hbv.edu.tr https://orcid.org/0000-0001-7327-7148
---	---

Makale Gönderme Tarihi	Revizyon Tarihi	Kabul Tarihi
18.02.2018	21.02.2019	28.02.2019

Öz

Bu çalışmanın amacı, Moore ve Diğ. (2012) tarafından geliştirilen ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe'ye uyarlama çalışmasını yapmaktır. Ahlaki uzaklaşmanın geçerlilik ve güvenilirliğini test etmek amacıyla dört farklı çalışma gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin dil eşdeğerliğini incelemek amacıyla farklı iki örnekleme ölçeğin İngilizce-Türkçe ve Türkçe-İngilizce versiyonları uygulanmış ve her iki versiyon arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Ahlaki uzaklaşmanın yapı geçerliliğini test etmek amacıyla iki farklı örnekleme açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlar ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe versiyonunun da orjinalinde olduğu gibi tek faktörlü bir yapı gösterdiği ve bu tek faktörlü yapının iyi uyum değerlerine sahip olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin ölçüte dayalı geçerliliği için yapılan korelasyon analizleri anlamlı sonuçlar göstermiştir. Bununla birlikte ahlaki uzaklaşma ölçeğinin güvenilirliği için yapılan son çalışmada, test-tekrar test, cronbach's alpha güvenilirlik katsayısı ve yarıya bölme yöntemleri farklı örneklemlerde incelenmiştir. Bu sonuçlar ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Ahlaki uzaklaşma ölçeği, uyarlama, geçerlilik, güvenilirlik

Jel kodlar:M00, M10

Abstract

The purpose of this study was to adapt Moral Disengagement Scale developed by Moore et al. (2012) into Turkish. Four different studies were conducted to test the validity and reliability of the scale of moral disengagement. In order to examine the linguistic equivalence of the scale, English-Turkish and Turkish-English versions of the scale were applied in two different samples and a significant and positive relationship was found between the two versions. In order to examine the construct validity of moral disengagement, explanatory and confirmatory factor analysis was performed in two different samples. The results showed that the Turkish version of the moral disengagement scale had a single-factor structure as in the original one and that this single-factor structure had good fit indices. Correlation analysis for the criterion-based validity of the scale showed significant results. Moreover, in the last study for the reliability of the moral

¹Bu çalışma, Emre Burak Ekmekçioglu'nun Prof. Dr. Enver Aydoğan danışmanlığında hazırladığı doktora tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

Önerilen Atıf/Suggested Citation

Ekmekçioglu, E., - Aydoğan, E., 2019. Ahlaki Uzaklaşma Ölçeğinin Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışması, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 54(2), 701-712

disengagement scale, test-retest, cronbach's alpha reliability coefficient and split-half methods were examined in different samples. These results indicated that the Turkish version of the moral disengagement scale is a valid and reliable scale.

Keywords: Moral disengagement scale, adaptation, validity, reliability

Jel codes:M00, M10

Giriş

Son yıllarda özellikle etik dışı davranış ile ilgili literatürde incelenen bir kavram olan ahlaki uzaklaşma (moral disengagement) (Detert, Trevino ve Sweitzer, 2008; Claybourn, 2011; Moore ve Diğ., 2012), bireylerin etik olmayan davranışları, kendilerini kötü hissetmeden yapmalarına imkan veren sosyo-bilişsel bir mekanizma setidir (Bandura, 1999; De Caroli ve Sagone, 2014). Ahlaki uzaklaşma ile literatür incelendiğinde, Erbaş ve Perçin (2016) ve Gülmez (2016)'in bu kavramı "ahlaki çözülme", Yalçın (2017)'in ahlaki geri çekilme ve Yalçın ve Diğ. (2016)'nin ise ahlaki uzaklaşma olarak ele aldığı görülmektedir. İngilizce ifadesi moral disengagement olan bu kavram mevcut araştırmada ahlaki uzaklaşma olarak ifade edilmiştir.

Sosyal bilişsel teori kapsamında incelenen ahlaki uzaklaşma, sekiz bilişsel mekanizmadan oluşmaktadır (Bandura, 1986). Bunlar; a) "*ahlaki meşrulaştırma*", etik olmayan bir davranışın, kişi tarafından daha değerli bir amacı gerçekleştirme ışığında kutsallaştırılarak kabul edilebilir hale getirilmesi (Bandura, 2016), b) "*hafifletici kıyaslama*", kişinin zararlı olan bir eylemini, daha zararlı olan başka bir eylemle kıyaslamasıyla davranışını kabul edilebilir kılması (Bandura, 2002), c) "*örtmeceli etiketleme*", kötü izlenim yaratan ifadelerin anlamını değiştirmeden onları daha farklı olarak dile getirerek kişilerin zararlı eylemleri örtterek kişisel sorumluluk duygusundan kurtulması (Bandura, 1999, s. 195), d) "*sonuçları azımsama, önemsememe veya çarpıtma*", kişilerin davranışlarının sonuçlarını önemsemeyerek, küçümseyerek, yapmış oldukları faaliyetin daha az zararlı görünmesini sağlar (Hinrichs ve Diğ., 2012, s. 64; Moore, 2008:130), e) "*insan dışılaştırma*", kişilerin, diğerlerini (kurbanı) insan niteliğinden yoksun bir varlıkmiş gibi göstererek yapmış oldukları etik dışı davranışların zararlarını reddederler (Moore ve Diğ., 2012, s. 5), f) "*suçu mağdura yükleme*", kişilerin etik olmayan davranışlarını kurbanın hakettiğini düşünmesiyle bu davranışın suçlusu olarak onları görmesidir (Liu, Lam ve Loi, 2012, s. 36), g) "*sorumluluğun yer değiştirmesi*", bireyin etik olmayan davranışlarının sorumluluğunu başkasına devrederek kendi rolünü önemsizleştirerek sorumluluk duygusundan kaçınmış olması (Bandura, 1990; Hinrichs ve Diğ., 2012; Bandura, 2016) ve h) "*sorumluluğun yayılmasıdır*", kişilerin sorumluluğu yayarak eylemlerinden kendilerini tek başına sorumlu hissetmemeleri (Bandura, 1986).

Moore ve Diğ. (2012), ahlaki uzaklaşma ölçeğinin tek faktörlü bir yapıda ölçülebilmesini amaçladığı çalışmada bu ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğini tespit etmek için beş farklı örnekleme beş farklı çalışma gerçekleştirmiştir. 24 maddeli (tek faktör ve sekiz faktör üzerine), 16 maddeli (tek faktör ve sekiz faktör üzerine) ve 8 maddeli (tek faktör üzerine) ahlaki uzaklaşma ölçekleri doğrulayıcı faktör analizi ile karşılaştırılmış ve sonuç olarak en iyi uyum değerlerini tek-faktör 8 maddeli yapı göstermiştir ($\chi^2 = 27$, $df = 20$, $\chi^2/df = 1,35$, CFI = 0,99, NNFI = 0,98, RMSEA = 0,04, SRMR = 0,04). Bununla birlikte 24, 18 ve 8 maddeli ahlaki uzaklaşma ölçeklerinin nomolojik ağ geçerliliğini test etmek amacıyla makyavelizm, ahlaki kimlik, empatik düşünce gibi ölçekler kullanılmıştır. Oluşturulan 8 maddeli tek faktörlü yapının bu ölçeklerle aralarında anlamlı ilişkiler tespit edilmiş ve ampirik olarak bu ölçeklerden belirgin olarak farklı olduğu görülmüştür.

Bu çalışmada da Moore ve Diğ. (2012)'nin geliştirmiş olduğu 8 maddeli tek faktör ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları 4 farklı örnekleme 4 farklı çalışma olarak aşağıda detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Yöntem

Moore ve Diğ. (2012) tarafından geliştirilen ve sekiz maddeden oluşan ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe formunun oluşturulması amacıyla toplam dört farklı örnekleme dört farklı

çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışma 1’de orijinal dili İngilizce olan ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe’ye çeviri işlemleri Beaton ve Diğ. (2000)’ın önerdiği çeviri yöntemleri ile gerçekleştirilmiştir. Dilsel eşdeğerliliğinin kontrolü için iki farklı örnekleme ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe ve İngilizce formları arasındaki ilişki üç hafta ara ile incelenmiştir. Bu ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları ayrı ayrı yapılan Çalışma 2, 3 ve 4 ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Çalışma 1

Öncelikle Moore ve Diğ. (2012)’nin geliştirdiği ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe’ye uyarlanması için sorumlu yazar olan C. Moore’dan e-mail yoluyla izin alınmıştır. Alınan izinden sonra uyarlama çalışmalarına başlanmıştır.

Beaton ve Diğ. (2000)’ın ölçek uyarlama ile ilgili tavsiyelerine bağlı olarak, konuyla ilgili teorik bilgiye sahip ve sahip olmayan toplam iki dil çevirmeni tarafından İngilizce ölçeğin, Türkçe’ye çevirisi yapılmıştır. Daha sonra bu iki çeviri benzer ve farklı yönleri iki çevirmen ve araştırmacılar tarafından değerlendirilmiş ve rapor edilmiştir. Yapılan Türkçe’ye çeviriler sonrasında ahlaki uzaklaşma ile teorik bilgisi olmayan farklı iki çevirmen tarafından İngilizce’ye geri çevirisi yapılmış ve benzer ve benzer olmayan yönleri rapor edilmiştir. Yapılan geri çeviriler Sperber, Devellis ve Boehlecke (1994)’in ölçek uyarlama ile ilgili tavsiyelerinden yararlanarak “*dilsel karşılaştırma*” ve “*çevirinin benzerliği*” açısından 7’li Likert ölçeği (Ör: 1= son derece benzer; 7 = hiç benzer değil) kullanılarak bir komisyon tarafından değerlendirilmiştir. Yapılan tüm çeviri çalışmaları komisyon tarafından tekrar incelenmiş ve ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe versiyonu oluşturulmuştur (Ek 1).

Bu ölçeğin Türkçe versiyonunun dilsel eşdeğerliliğinin kontrolü için en son olarak, kamu sektöründe İngilizce dil seviyesi yüksek olan 46 kişiye (% 45 kadın; %55 erkek; yaş ortalaması 28,4; %30 lisansüstü; %70’; lisans mezunu) öncelikle ahlaki uzaklaşma ölçeğinin İngilizce versiyonu, 21 gün sonra da aynı kişilere bu ölçeğin Türkçe versiyonunu uygulanmıştır. Elde edilen bulgular, ölçeğin İngilizce ve Türkçe versiyonu arasında anlamlı ve yüksek düzeyde pozitif bir ilişkinin olduğunu göstermiştir ($r= 0,92, p< 0,001$). Bununla birlikte, İngilizce dil seviyesi yüksek olan 42 özel sektör çalışanına (%58 kadın; %42 erkek; yaş ortalaması 32,7; %10 lisansüstü; %90 lisans mezunu) öncelikle ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe versiyonu, 21 gün sonra da aynı kişilere bu ölçeğin İngilizce formu uygulanmıştır. Elde edilen bulgular, ölçeğin Türkçe ve İngilizce versiyonu arasında anlamlı ve yüksek düzeyde pozitif bir ilişkinin olduğunu göstermektedir ($r= 0,95, p< 0,001$). Buna göre her iki örnekleme de ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe ve İngilizce versiyonunun eşdeğer nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Çalışma 2

Moore ve Diğ. (2012)’nin geliştirdiği ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe formunun oluşturulması için gerçekleştirilen çalışma 2’de, bu ölçeğin madde istatistikleri belirtilmiş ve açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ile yapı geçerliliği incelenmiştir. Bu çalışma Ankara’da kamu sektöründe çalışan toplam 175 kişiden (%68,3 erkek; %31,7 kadın; yaş ortalaması 30,2; %20 lisansüstü; %80 lisans) elde edilen veriler ile gerçekleştirilmiştir.

Madde Analizi

Öncelikle madde analizi yapılarak düzeltilmiş madde toplam korelasyonu tespit edilmiştir. Tüm düzeltilmiş madde toplam korelasyonları sınır değer olan 0,30’dan büyük (Nunnally ve Bernstein, 1994) ve 0,54-0,79 değerleri arasındadır. Bununla birlikte maddeler arası korelasyon değerleri ise 0,38-0,71 ($<0,80$) arasındadır. Ölçeğin cronbach’s alpha güvenilirlik katsayısı 0,90’dır. Bu sonuçlar doğrultusunda önce açıklayıcı ve daha sonra doğrulayıcı faktör analizleri gerçekleştirilmiştir.

Açıklayıcı Faktör Analizi

Ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe versiyonu için Varimaks döndürme yöntemi kullanılarak açıklayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir ($n = 175$). Elde edilen sonuçlara göre Barlett’s

küresellik testi ($\chi^2(28) = 787,342, p < 0,001$) anlamlı KMO örneklem yeterlilik değeri ise 0,90'dır. Özdeğeri (eigenvalue) 1'den büyük tek bir bileşen elde edilmiş ve bu bileşen toplam varyansın %60,58'ini açıkladığı tespit edilmiştir. Elde edilen madde faktör yükleri ise 0,50'den büyük olup 0,63 ile 0,83 arasında değerler almıştır.

Doğrulayıcı Faktör Analizi

Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, sekiz maddeden oluşan tek faktör model, iyi uyum değerleri ($\chi^2 = 35,209, df = 18, \chi^2/df = 1,956, CFI = 0,98, IFI = 0,98, TLI = 0,97, RMSEA = 0,07, SRMR = 0,03$) göstermiştir (Hu ve Bentler, 1999; Kline, 2011; McDonald ve Ho, 2002; Marsh ve Hocevar, 1985; Bentler, 1990; Sugawara ve MacCallum, 1993). Madde faktör yükleri 0,50'den büyüktür (Bagozzi ve Yi, 1988, s. 82) ve 0,57-0,85 arasında değerler almıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları aşağıda Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

<i>Maddeler</i>	<i>Standardize Regresyon Katsayıları</i>	<i>t değeri</i>	<i>S.E.</i>	<i>P</i>	<i>R²</i>
AU→Madde 1*	0,85	-	-	***	0,73
AU→Madde 2	0,71	10,804	0,07	***	0,51
AU→Madde 3	0,63	9,212	0,07	***	0,40
AU→Madde 4	0,57	8,036	0,08	***	0,32
AU→Madde 5	0,75	11,538	0,07	***	0,56
AU→Madde 6	0,74	11,343	0,07	***	0,55
AU→Madde 7	0,74	11,170	0,07	***	0,55
AU→Madde 8	0,83	13,592	0,07	***	0,70

Not: Ek 1'de ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe formu yer almaktadır.
 AU= Ahlaki Uzaklaşma; *Sabit değer, ***p<0,001
 Uyum iyiliği değerleri = $\chi^2 = 35,209, df = 18, \chi^2/df = 1,956, CFI = 0,98, IFI = 0,98, TLI = 0,97, RMSEA = 0,07, SRMR = 0,03$

Gerçekleştirilen açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonuçları sekiz maddeden oluşan ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe versiyonunun, Moore ve Diğ. (2012) tarafından geliştirilen orijinal dili İngilizce olan ahlaki uzaklaşma ölçeğinde olduğu gibi tek faktörlü yapıda olduğu tespit edilmiştir.

Çalışma 3

Çalışma 3'te ahlaki uzaklaşma ölçeğinin farklı bir örnekleme; madde analizi, yapı geçerliliği ve çalışma 2'den farklı olarak ölçüte dayalı geçerliliği incelenmiştir. Bunun için ahlaki kimlik ölçeği (Aquino ve Reed, 2002), saldırganlık ölçeği (Buss ve Perry, 1992), empatik düşünce ölçeği (Davis, 1980;1983) ve sosyal beğenirlik ölçeği (Crowne ve Marlowe, 1960) kullanılmıştır. Ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe versiyonunun, ahlaki kimlik ve empatik düşünce ile negatif; saldırganlık ile pozitif ilişkisi beklenmektedir. Bununla birlikte sosyal beğenirlik ölçeği ile ahlaki uzaklaşma arasında düşük düzeyde ya da anlamlı olmayan bir ilişki de beklenmektedir.

Çalışma 3, Ankara'da özel sektörde çalışan toplam 246 kişiden (%61,7 erkek; %38,3 kadın; yaş ortalaması 29,7; %5,4 lisansüstü; %58,7 lisans; %14,5 meslek yüksekokulu; %21,4 lise mezunu) elde edilen veriler ile gerçekleştirilmiştir.

Kullanılan Ölçekler

Ahlaki kimlik ölçeği: Ahlaki kimliği ölçmek için Türkçe'ye uyarlaması Yılmaz ve Yılmaz (2015) tarafından yapılan, Aquino ve Reed (2002) tarafından geliştirilen ahlaki kimlik ölçeği kullanılmıştır. Ahlaki kimlik ölçeği, içselleştirme ve sembolleştirme olmak üzere iki temel boyuttan oluşmakta olup bu çalışmada sadece 5 maddeden oluşan içselleştirilmiş ahlaki kimlik ölçeği kullanılmıştır. 7'li Likert (1=Hiç katılmıyorum, 7= Tamamen katılıyorum) ile ölçülen ahlaki kimlik ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı (cronbach's alpha) 0,80'dir. "Bu özelliklere sahip biri olmak, kimliğimin önemli bir parçasıdır." bu ölçeğe ait örnek bir maddedir.

Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği: Saldırganlığı ölçmek amacıyla, Türkçe'ye uyarlama çalışması Demirtaş Madran (2012) tarafından yapılan, Buss ve Perry (1992) tarafından geliştirilen ve toplam 29 madde ve 4 boyuttan oluşan Buss-Perry saldırganlık ölçeği (fiziksel saldırganlık-9 madde; öfke-7 madde; düşmanlık-8 madde; sözlü saldırganlık-5 madde) kullanılmıştır. Ölçek, 5'li Likert ile (1=Kesinlikle katılmıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum) ile ölçülmüştür. "Birisi bana vurursa ben de karşılık veririm" ifadesi fiziksel saldırganlık boyutu için örnek madde olup, bu ölçek için cronbach's alpha katsayısı 0,85'tir. "Çok çabuk parlar ve hemen sakinleşirim" ifadesi öfke boyutu için örnek madde olup, bu ölçek için cronbach's alpha katsayısı 0,81'dir. "Birisi bana fazlasıyla iyi davrandığında "Acaba benden ne istiyor?" diye düşünürüm" ifadesi düşmanlık boyutu için örnek madde olup, bu ölçek için cronbach's alpha katsayısı 0,82'dir. "İnsanlar benim görüşlerime katılmadıklarında onlarla tartışmaktan kendimi alıkoyamam" ifadesi sözlü saldırganlık boyutu için örnek madde olup, bu ölçek için cronbach's alpha katsayısı 0,81'dir.

Empatik düşünce ölçeği: Empatik düşünceyi ölçmek için, Davis (1980;1983) tarafından geliştirilen kişilerarası tepkisellik indeksinde yer alan ve yedi maddeden oluşan empatik düşünce ölçeği kullanılmıştır. Empatik düşünce ölçeğinin Türkçe'ye uyarlama çalışması Engeler ve Yargıç (2007) tarafından yapılmıştır. Bu ölçek mevcut çalışmada 5'li Likert (1= Beni iyi bir şekilde tanımlamıyor, 5= Beni çok iyi tanımlıyor) ile ölçülmüş olup cronbach's alpha katsayısı 0,80'dir. "Kendimi yumuşak kalpli bir insan olarak tanımlarım" bu ölçek için örnek maddedir.

Sosyal beğenirlik ölçeği: Sosyal beğenirliği ölçmek için, Crowne ve Marlowe (1960) tarafından geliştirilen ve Ural ve Özbirecikli (2006) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan sosyal beğenirlik ölçeği kullanılmıştır. Marlowe- Crowne sosyal beğenirlik ölçeği toplam 33 maddeden oluşmaktadır. Ancak Ural ve Özbirecikli (2006) tarafından yapılan geçerlilik ve güvenilirlik analizi sonucunda bu ölçeğin yedi maddeden oluşan kısa versiyonu elde edilmiştir. Bu çalışmada da Ural ve Özbirecikli (2006) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış olan Marlowe- Crowne sosyal beğenirlik ölçeğinin 7 maddeden oluşan kısa versiyonu kullanılmıştır. 5'li Likert (1=Kesinlikle katılmıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum) ile ölçülen bu ölçeğin cronbach's alpha katsayısı 0,76 olup, "başkalarına verdiğim öğütleri daima kendim de uygulamaya çalışırım." bu ölçek için örnek maddedir.

Ahlaki uzaklaşma ölçeği: Ahlaki uzaklaşmayı ölçmek amacıyla, bu çalışmada daha önce ifade edilen yöntemler kullanılarak hazırlanan, Moore ve Diğ. (2012)'nin geliştirmiş olduğu ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe formu kullanılmıştır. Ölçüt geçerliliğini analiz etmek amacıyla ahlaki uzaklaşmanın ile ahlaki kimlik, saldırganlık, sosyal beğenirlik ve empatik düşünce ile ilişkisi incelenmiştir. 5'li Likert (1=Kesinlikle katılmıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum) ile ölçülen bu ölçeğin cronbach's alpha katsayısı 0,91'dir. "Ödünç aldığımız sürece, bir şeyi sahibinin izni olmadan almanın bir sakıncası yoktur." bu ölçek için örnek maddedir.

Madde Analizi

Öncelikle madde analizi yapılarak düzeltilmiş madde toplam korelasyonu tespit edilmiştir. Tüm düzeltilmiş madde toplam korelasyonları sınır değer olan 0,30'dan büyük (Nunnally ve Bernstein, 1994) ve 0,58-0,78 değerleri arasındadır. Bununla birlikte maddeler arası korelasyon değerleri ise 0,39-0,69 (<0,80) arasındadır. Ölçeğin cronbach's alpha güvenilirlik katsayısı 0,91'dir. Bu sonuçlar doğrultusunda önce açıklayıcı ve daha sonra doğrulayıcı faktör analizleri

gerçekleştirilmiştir. Madde analizleri sonucunda ölçekten herhangi bir madde eksiltmeden açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

Açıklayıcı Faktör Analizi

Ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe versiyonu için Varimaks döndürme yöntemi kullanılarak açıklayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir (n = 246). Elde edilen sonuçlara göre Barlett's küresellik testi ($\chi^2(28) = 1152,660$, $p < 0,001$) anlamlı KMO örneklem yeterlilik değeri ise 0,92'dir. Özdeğeri (eigenvalue) 1'den büyük tek bir bileşen elde edilmiş ve bu bileşen toplam varyansın %62,69'unu açıkladığı tespit edilmiştir. Elde edilen madde faktör yükleri ise 0,50'den büyük olup 0,67 ile 0,86 arasında değerler almıştır.

Doğrulayıcı Faktör Analizi

Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, sekiz maddeden oluşan tek faktör modelin iyi uyum değerleri ($\chi^2 = 25,593$, $df = 17$, $\chi^2/df = 1,50$, CFI = 0,99, IFI = 0,99, TLI = 0,98, RMSEA = 0,04, SRMR = 0,02) gösterdiği tespit edilmiştir (Hu ve Bentler, 1999; Kline, 2011; McDonald ve Ho, 2002; Marsh ve Hocevar, 1985; Bentler, 1990; Sugawara ve MacCallum, 1993). Madde faktör yükleri 0,50'den büyük olup (Bagozzi ve Yi, 1988, s. 82), 0,59 ve 0,87 arasında değerler almıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları aşağıda Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

<i>Maddeler</i>	<i>Standardize Regresyon Katsayıları</i>	<i>t değeri</i>	<i>S.E.</i>	<i>P</i>	<i>R²</i>
AU→Madde 1*	0,87	-	-	***	0,76
AU→Madde 2	0,74	13,775	0,05	***	0,55
AU→Madde 3	0,59	10,118	0,06	***	0,35
AU→Madde 4	0,70	12,754	0,05	***	0,49
AU→Madde 5	0,72	13,174	0,06	***	0,52
AU→Madde 6	0,82	14,344	0,06	***	0,68
AU→Madde 7	0,76	14,278	0,05	***	0,58
AU→Madde 8	0,78	14,787	0,05	***	0,61

Not: Ek 1'de ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe formu yer almaktadır.
 AU= Ahlaki Uzaklaşma; *Sabit değer, ***p<0,001
 Uyum iyiliği değerleri = $\chi^2 = 25,593$, $df = 17$, $\chi^2/df = 1,50$, CFI = 0,99, IFI = 0,99, TLI = 0,98, RMSEA = 0,04, SRMR = 0,02.

Korelasyon Analizi

Tablo 3'de görüldüğü üzere yapılan korelasyon analizine göre, ahlaki uzaklaşmanın; saldırganlığın dört boyutu olan fiziksel saldırganlık ($r=0,19$, $p < 0,01$), öfke ($r=0,22$, $p < 0,01$), düşmanlık ($r=0,26$, $p < 0,01$), sözlü saldırganlık ($r=0,27$, $p < 0,01$) ile anlamlı ve pozitif yönlü; empatik düşünce ($r= -0,27$, $p < 0,01$) ve ahlaki kimlik ($r= -0,34$, $p < 0,01$) ile anlamlı ve negatif yönlü; sosyal beğenirlik ($r= 0,05$, $p > 0,05$) ile pozitif ve anlamlı olmayan bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, ahlaki uzaklaşmanın; saldırganlık, empatik düşünce, ahlaki kimlik ve sosyal beğenirlik ile korelasyon sonuçlarının beklenildiği gibi çıktığını göstermektedir. Yani ahlaki

uzaklaşmanın orjinal dil formu (Moore ve Diğ., 2012, ss. 17-20) ile yapılan geçerlilik sonuçları ile Türkçe formu için yapılan analiz sonuçları örtüşmektedir.

Tablo 3. Korelasyon analizi

<i>Değişkenler</i>	<i>Ort.</i>	<i>SS</i>	1	2	3	4	5	6	7	8
1.Fiziksel Saldırganlık	3,39	1,32	(0,85)							
2. Öfke	2,68	1,38	0,52**	(0,81)						
3.Düşmanlık	3,19	1,26	0,42**	0,44**	(0,82)					
4.Sözlü Saldırganlık	3,57	1,23	0,38**	0,41**	0,54**	(0,81)				
5.Empatik Düşünce	2,31	1,70	-0,30**	-0,25**	-0,14*	-0,18**	(0,80)			
6.Ahlaki Kimlik	4,04	2,40	-0,38**	-0,21**	-0,39**	-0,43**	0,24	(0,80)		
7.Sosyal Beğenirlik	2,79	2,60	0,07	0,10	0,05	-0,01	0,07	-0,04	(0,76)	
8.Ahlaki Uzaklaşma	2,44	1,06	0,19**	0,22**	0,26**	0,27**	-0,27**	-0,34**	0,05	(0,91)

n=246; **p<0,01; *p<0,05; Ort.=Ortalama; SS=Standart Sapma, Parantez içindeki değerler Cronbach's alpha katsayılarıdır.

Çalışma 4

Bu çalışmada, test-tekrar test; cronbach's alpha güvenilirlik katsayısı; ve yarıya bölme yöntemi kullanılarak ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe formunun güvenilirliği incelenmiştir. Öncelikle test-tekrar test yönteminden yararlanılarak, ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe versiyonu toplam 62 çalışana (%51,3 erkek; %48,7 kadın; yaş ortalaması 30,17; %27 lisansüstü; %73 lisans mezunu) 21 gün ara ile iki kere uygulanmıştır. Bu iki uygulamadan elde edilen veriler arasındaki Pearson korelasyon değeri tespit edilmiştir ($r = 0,86; p < 0,01$). Ölçeğin Cronbach's alpha güvenilirlik katsayısı 0,87 olup testi yarılama yönteminin uygulanması sonucunda Spearman-Brown katsayısı ise 0,77'dir. Bu değerler kritik değer olan 0,70'den büyüktür (Nunnally, 1978). Ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe formu için 62 kişi üzerinde yapılan güvenilirlik analizleri, bu ölçeğin güvenilirliğinin yeterli olduğunu göstermektedir.

Sonuç ve Tartışma

Mevcut çalışmada, Moore ve Diğ. (2012) tarafından geliştirilen sekiz maddeli ahlaki uzaklaşma ölçeğinin, dört farklı örneklem (çalışma 1, 2, 3 ve 4) üzerinde geçerlik ve güvenilirliği yapılmıştır. Çalışma 1'de önce orijinal dili İngilizce olan ölçeğin Türkçe'ye çeviri çalışması yapılmıştır. Bununla birlikte ahlaki uzaklaşma ölçeğinin dil eşdeğerliliğini test etmek amacıyla iki farklı örnekleme 21 gün ara ile ölçeğin İngilizce ve Türkçe versiyonları uygulanmış ve İngilizce ve Türkçe versiyonları arasında anlamlı ve yüksek düzeyde pozitif bir ilişkinin olduğunu tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgu, ölçeğin Türkçe ve İngilizce versiyonlarının eşdeğer nitelikte olduğu ifade edilebilir.

Çalışma 2 ve 3'te ahlaki uzaklaşma ölçeğindeki maddelerin analizi gerçekleştirilmiş ve bu ölçeğin faktör yapısını belirlemek amacıyla açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri gerçekleştirilmiştir. Her iki çalışmada da ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe versiyonunun tek faktörlü yapıda olduğu ve tek faktörlü modeli iyi uyum değerlerine sahip olduğu tespit edilmiştir. Ahlaki uzaklaşma ölçeğinin orijinal İngilizce olan versiyonunda da ölçeğin tek faktörlü yapısının iyi uyum değerlerine sahip olduğu görülmüştür. Bununla birlikte ahlaki uzaklaşma ölçeğinin ölçüte dayalı geçerliliği için yapılan korelasyon analizi sonuçları, ahlaki uzaklaşmanın; saldırganlığın dört boyutu (fiziksel, öfke, düşmanlık ve sözlü saldırganlık) ile pozitif, empatik düşünce ve ahlaki kimlik ile negatif ve sosyal beğenirlik ile anlamlı olmayan bir ilişkiyi ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, ahlaki uzaklaşmanın Türkçe formunun ölçüte dayalı geçerliliğini göstermektedir.

Çalışma 4'te test-tekrar test; cronbach's alpha güvenilirlik katsayısı; ve yarıya bölme yöntemi kullanılarak ahlaki uzaklaşma ölçeğinin güvenilirliği incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar, orijinal ahlaki uzaklaşma ölçeğinde tespit edildiği gibi bu ölçeğin Türkçe formunun da güvenilir bir ölçek olduğunu göstermiştir.

Sonuçta, Moore vd. (2012) tarafından geliştirilen sekiz maddeli ahlaki uzaklaşma ölçeği için Türkçe'ye uyarlama çalışmaları sonucunda ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe versiyonunun orijinal ölçekte olduğu gibi tek faktörlü bir yapı gösterdiği; ve elde edilen sonuçlara göre geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe formu özellikle Türkiye'de işyerinde gerek etik dışı gerekse de örgüte ve çalışanlara yönelik sapkın davranışların incelenmesinde araştırmacılar tarafından değerlendirilebilecek bir ölçme aracı olabilir.

Kaynakça

- Aquino, K., Reed, I. I. (2002). "The self-importance of moral identity", *Journal of personality and social psychology*, Cilt. 83, No. 6, 1423-1440.
- Bagozzi, R. P., Yi, Y. (1988). "On the evaluation of structural equation models. *Journal of the academy of marketing science*", Cilt. 16, No. 1, 74-94.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action. Englewood Cliffs, NJ. Prentice-Hall.*
- Bandura, A. (1990). "Selective activation and disengagement of moral control", *Journal of Social Issues*, Cilt. 46, No. 1, 27-46.
- Bandura, A. (1999). "Moral disengagement in the perpetration of inhumanities", *Personality and social psychology review*, Cilt. 3 No. 3, 193-209.
- Bandura, A. (2002). "Selective moral disengagement in the exercise of moral agency", *Journal of moral education*, Cilt. 31, No. 2, 101-119.
- Bandura, A. (2016). *Moral disengagement: How people do harm and live with themselves.* Worth Publishers, New York.
- Beaton, D. E., Bombardier, C., Guillemin, F., Ferraz, M. B. (2000). "Guidelines for the process of cross-cultural adaptation of self-report measures", *Spine*, Cilt. 25, No. 24, 3186-3191.
- Bentler, P. M. (1990). "Comparative fit indexes in structural models", *Psychological bulletin*, Cilt. 107, No. 2, 238-246.
- Buss, A. H., Perry, M. (1992). "The aggression questionnaire", *Journal of personality and social psychology*, Cilt. 63, No. 3, 452-459.
- Claybourn, M. (2011). "Relationships between moral disengagement, work characteristics and workplace harassment", *Journal of Business Ethics*, Cilt. 100, No. 2, 283-301.
- Crowne, D. P., Marlowe, D. (1960). "A new scale of social desirability independent of psychopathology", *Journal of consulting psychology*, Cilt. 24, No. 4, 349-354.
- Davis, M. H. (1980). "A multidimensional approach to individual differences in empathy", *JSAS: Catalog of Selected Documents*; 10: 85.
- Davis, M. H. (1983). "Measuring individual differences in empathy: Evidence for a multidimensional approach", *Journal of personality and social psychology*, Cilt. 44, No. 1, 113-126.
- De Caroli, M. E., Sagone, E. (2014). "Mechanisms of moral disengagement: An analysis from early adolescence to youth", *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, Cilt. 140, 312-317.
- Demirtaş Madran, H. A. (2012). "Buss-Perry saldırganlık ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması", *Türk Psikoloji Dergisi*, Cilt. 23, 1-6.

- Detert, J. R., Trevino, L. K., Sweitzer, V. L. (2008). "Moral disengagement in ethical decision making: a study of antecedents and outcomes", *Journal of Applied Psychology*, Cilt. 93, No. 2, 374-391.
- Engeler, A., Yargıç, L. İ. (2007). "Kişilerarası tepkisellik indeksi: Empatinin çok boyutlu ölçümü", *New Symposium Journal*, Cilt. 45, No. 3, 119-127.
- Erbaş, E., Perçin, N. Ş. (2016). "Kişi-çevre uyumu ve takım çalışması işlevsizliği ilişkisinde ahlâki çözümlenmenin aracı rolü", *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, Cilt. 14, No. 2, 77-91.
- Gülmez, Ç. (2016, November). Doğal Çevreye Karşı Etik Olmayan Davranışlar Üzerinde Ahlaki Çözümlenmenin Etkisi. In *3rd International Symposium on Environment and Morality (ISEM2016) 4-6 Nov 2016 Alanya/Antalya-Turkey*.
- Hinrichs, K. T., Wang, L., Hinrichs, A. T., Romero, E. J. (2012). "Moral disengagement through displacement of responsibility: The role of leadership beliefs", *Journal of Applied Social Psychology*, Cilt. 42, No. 1, 62-80.
- Hu, L. T., Bentler, P. M. (1999). "Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives", *Structural equation modeling: a multidisciplinary journal*, Cilt. 6, No. 1, 1-55.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling (3rd ed.)*. Guilford publications.
- Liu, Y., Lam, L. W. R., Loi, R. (2012). "Ethical leadership and workplace deviance: the role of moral disengagement", *Advances in Global Leadership*, Cilt 7, 37-56. Emerald Group Publishing Limited.
- Marsh, H. W., Hocevar, D. (1985). "Application of confirmatory factor analysis to the study of self-concept: First-and higher order factor models and their invariance across groups", *Psychological bulletin*, Cilt. 97, No. 3, 562-582.
- McDonald, R. P., Ho, M. H. R. (2002). "Principles and practice in reporting structural equation analyses", *Psychological methods*, Cilt 7, No. 1, 64-82.
- Moore, C. (2008). "Moral disengagement in processes of organizational corruption", *Journal of Business Ethics*, Cilt. 80, No. 1, 129-139.
- Moore, C., Detert, J. R., Trevino, L.K., Baker, V. L., Mayer, D. M. (2012). "Why employees do bad things: Moral disengagement and unethical organizational behavior", *Personnel Psychology*, Cilt 65, No. 1, 1-48.
- Nunnally J C. (1978). *Psychometric theory (2nd ed.)*. New York: McGraw Hill, p.701.
- Nunnally, J. C., Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric Theory (McGraw-Hill Series in Psychology)* (Vol. 3). New York: McGraw-Hill.
- Sperber, A. D., Devellis, R. F., Boehlecke, B. (1994). "Cross-cultural translation: methodology and validation", *Journal of cross-cultural psychology*, Cilt. 25, No. 4, 501-524.
- Sugawara, H. M., MacCallum, R. C. (1993). "Effect of estimation method on incremental fit indexes for covariance structure models", *Applied Psychological Measurement*, Cilt. 17, No. 4, 365-377.
- Ural, T., Özbirecikli M., (2006). "Is ethical judgement influenced by social desirability in responding? An analyse on Turkish accountants", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt. 15, No. 1, 393-410.
- Yalçın, M. G., Şenyurt, A. Y., Gültepe B., Coşkun, H. (2016). "Ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçeye uyarlanması", *Kalem eğitim ve insan bilimleri dergisi*, Cilt. 6, No. 1, 309-332.

- Yalçın, Ö. (2017). “Sosyal Baskınlık Yönelimi Ahlaki Standartları Farklı Ahlaki Temeller Boyunca Perdelyor: Ahlaki Geri Çekilmeye Bireysel Farklılıklar”, Türk Psikoloji Dergisi, Cilt. 32, No. 80, 44-62.
- Yılmaz, F., Yılmaz, F. (2015). “Ahlaki kimlik ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması”, CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt. 13, No. 4, 111-134.

Ekler

Ek 1.

Ahlaki uzaklaşma Ölçeğinin Türkçe Formu

1. Sevdiklerinizi koruyacaksa dedikodu çıkarmanın bir sakıncası yoktur.
2. Ödünç aldığımız sürece, bir şeyi sahibinin izni olmadan almanın bir sakıncası yoktur.
3. Kişilerin kendilerini olduğundan farklı sundukları göz önünde bulundurulduğunda, kendinizi az da olsa olduğunuzdan daha iyi göstermeniz hiç de suçlanacak bir şey değildir.
4. İnsanlar, kendi üzerinde otoritesi olan kişilerin onlara yapmasını söylediği ahlaki açıdan şüphe uyandıran şeyleri sırf yaptı diye sorumlu tutulmamalıdır.
5. İnsanlar, tüm arkadaşları da aynısını yaparken, teknik olarak yanlış olan şeyleri yaptıkları için suçlanamaz.
6. Kendine ait olmayan fikirleri kullanıp tüm övgüleri kişisel olarak üzerine almak çok da büyütülecek bir şey değildir.
7. Bazı kişilere sert davranılmak zorunda kalınır çünkü onların incinebilecek herhangi bir duygusu yoktur.
8. Kötü muameleye maruz kalan insanlar, genelde buna neden olan şeyler yapmıştır.

Not=Bu araştırmada 5’li Likert ölçeği kullanılmıştır (*1=Kesinlikle Katılmıyorum, 5 =Kesinlikle Katılıyorum*)

Research Article

Ahlaki Uzaklaşma Ölçeğinin Geçerlilik Ve Güvenilirlik Çalışması

The Validity And Reliability Study Of The Scale Of Moral Disengagement

<p>Emre Burak EKMEKÇİOĞLU Araştırma Görevlisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İ.İ.B.F., İşletme Bölümü emre.ekmekcioglu@hbv.edu.tr https://orcid.org/0000-0001-6344-9735</p>	<p>Enver AYDOĞAN Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İ.İ.B.F., İşletme Bölümü, enver.aydogan@hbv.edu.tr https://orcid.org/0000-0001-7327-7148</p>
---	---

EXTENSIVE SUMMARY

The purpose of this study was to adapt the moral disengagement scale developed by Moore et al. (2012) into Turkish. The validity and reliability studies of the Turkish version of the single-factor moral disengagement scale developed by Moore et al. (2012) are described in detail in four different studies.

Study 1

Based on the recommendations of Beaton et al. (2000) for the scale adaptation, the moral disengagement scale was translated into Turkish by two language translators, one with and one without theoretical knowledge. The different aspects of these two similar translations were then evaluated and reported by two translators and researchers. Thereafter, two different translators translated the scale back into English and reported both similar and non-similar aspects. Using the 7-point Likert scale, where 1 = extremely similar and 7 = not at all similar, in terms of "comparability of language" and "similarity of interpretation," the scale was evaluated by a commission by adopting the scale adaptation recommendations of Sperber, Devellis, and Boehlecke (1994). All translation studies were reviewed by the commission and the Turkish version of the moral disengagement scale was created.

To check the linguistic equivalence of the Turkish version of the moral disengagement scale, the English version of the scale was applied to 46 employees (55% male, 45% female, mean age 28.4, 30% master's degree, 70% bachelor's degree) in the public sector with a high proficiency of the English language. After 21 days, the Turkish version of the scale was applied to the same employees. The findings showed that there was a significant and highly positive relationship between the English and Turkish versions of the scale ($r = 0.92, p < 0.001$). In addition, the Turkish version of the moral disengagement scale was applied to 42 private sector employees (42% male, 58% female, mean age 32.7, 10% master's degree, 90% bachelor's degree) with a high proficiency of the English language, and after 21 days, the English form of the scale was applied to the same employees. The findings showed that there was a significant and highly positive relationship between the English and Turkish versions of the scale ($r = 0.95, p < 0.001$). According to these findings, both the Turkish and English versions of the moral disengagement scale were equivalent in both samples.

Study 2

In the second study, the item statistics of the scale were presented and the construct validity was examined with explanatory and confirmatory factor analysis. This study was carried out with the data obtained from 175 employees (68.3% male, 31.7% female, mean age 30.2, 20% master's degree, 80% bachelor's degree) working in the public sector in Ankara.

First, an item analysis was performed and the corrected item total correlation was determined. All corrected item total correlations (0.54–0.79) were greater than 0.30 (Nunnally and Bernstein,

1994). Moreover, the correlation between items was between 0.38 and 0.71. Cronbach's alpha reliability coefficient of the scale was 0.90. Based on these results, explanatory and confirmatory factor analyses were performed.

An explanatory factor analysis was performed using the Varimax rotation method for the Turkish version of the moral disengagement scale ($n = 175$). A single component with an eigenvalue greater than 1 was obtained and this component was found to explain 60.58% of the total variance. The factor loadings obtained were greater than 0.50, and between 0.63 and 0.83.

According to the confirmatory factor analysis, the one-factor model consisting of eight items showed good fit values ($\chi^2 = 35,209$, $df = 18$, $\chi^2/df = 1.956$, CFI = 0.98, IFI = 0.98, TLI = 0.97, RMSEA = 0.07, SRMR = 0.03). Item factor loadings were greater than 0.50 (Bagozzi and Yi, 1988, s. 82), and between 0.57 and 0.85.

Study 3

This study was carried out with the data obtained from 246 employees (61.7% male, 38.3% female, mean age 29.7, 5.4% master's degree, 58.7% bachelor's degree, 14.5% vocational school graduate, 21.4% high school graduate) working in the private sector in Ankara. Unlike study 2, criteria-based validity was examined in study 3. For this study, the moral identity scale (Aquino and Reed, 2002), the aggression scale (Buss and Perry, 1992), the empathic concern scale (Davis, 1980, 1983), and the social desirability scale (Crowne and Marlowe, 1960) were utilized. Moral disengagement correlated positively with physical aggression ($r = 0.19$, $p < 0.01$), anger ($r = 0.22$, $p < 0.01$), hostility ($r = 0.26$, $p < 0.01$), and verbal aggression ($r = 0.27$, $p < 0.01$), and negatively with empathic concern ($r = -0.27$, $p < 0.01$) and moral identity ($r = -0.34$, $p < 0.01$). Moral disengagement was uncorrelated with social desirability ($r = 0.05$, $p > 0.05$).

Study 4

The reliability of the Turkish form of the moral disengagement scale was examined by testing and retesting, Cronbach's alpha reliability coefficient, and the split-half method. First, the Turkish version of the scale was applied twice to 62 employees (51.3% male, 48.7% female, mean age 30.17, 27% master's degree, 73% bachelor's degree) in 21-day intervals. The Pearson correlation value was determined utilizing the data obtained from these two applications ($r = 0.86$, $p < 0.01$). Cronbach's alpha reliability coefficient of the scale was 0.87 and the Spearman-Brown coefficient was 0.77. These values were greater than the critical value of 0.70 (Nunnally, 1978).

Conclusion

As a result of the studies of the adaptation of the moral disengagement scale (Moore et al., 2012) to Turkish, it has been determined that the Turkish version of the scale has a single-factor structure as in the original scale. In addition, it was determined that the Turkish version of the scale was a valid and reliable scale. Accordingly, the Turkish form of the moral disengagement scale can be a measurement tool that can be evaluated by the researchers in the study of unethical behaviors in Turkey.